

Bos en Water - Inleiding op het thema van de studiedag

Vragen over de wederkerige relatie tussen bos en water zijn actueel in het bosbeheer, het bosbouwbeleid, de (landschaps)inrichting en het milieubeleid. Ook de afstemming van het regionale en lokale waterbeheer op de functies van het landelijk gebied vraagt om inzicht in de wijze waarop dit waterbeheer de belangen van de bosbouw dient of schaadt. Het vraagstuk van de lastenverdeling door waterschappen is hiermee nauw verbonden. Ten slotte is de openbare drink- en industriewatervoorziening, die in Nederland voor het grootste deel op de onttrekking van grondwater is gebaseerd, van grote betekenis voor de condities waaronder bossen zich kunnen ontwikkelen. Omgekeerd beïnvloeden bossen de hydrologische kringloop en daarmee de termen van de waterbalans in een zekere periode. Ze doen dat anders dan landbouwgewassen of kale grond. Bossen kunnen de nuttige neerslag voor grondwaterwinning verminderen. Ook het afvoerloop van beken kunnen ze beïnvloeden. Ten slotte "vangen" bossen meer luchtverontreinigende stoffen wat van belang kan zijn voor de grondwaterkwaliteit.

De waterhuishouding van bosgronden is kwantitatief en kwalitatief een belangrijke factor voor de ontwikkeling van bossen. Het is echter niet de enige factor en daarom is de relatie tussen bos en water vaak moeilijk vast te stellen.

Het is verheugend dat het thema "Bos en water" thans zowel in de praktijk als in het onderzoek bredere aandacht krijgt dan lange tijd het geval is geweest. Recente voorbeelden hiervan zijn een rapport van de Werkgroep Staatsbosbeheer - Unie van Waterschappen [1] en het rapport van de Studiecommissie Waterbeheer Natuur, Bos en Landschap [2]. Toch moeten we vaststellen dat de kennis op dit gebied nog altijd beperkt is, zeker als we die vergelijken met de situatie in de landbouw.

De studiedag Bos en Water heeft de praktijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van enkele ontwikkelingen in het onderzoek, terwijl onderzoekers de bevindingen van hun onderzoek konden toetsen aan het oordeel van de praktijk. Vanzelfsprekend heeft de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging een keus moeten maken uit de vele aspecten die bij de relatie bos en water aan de orde zijn. Uitgangspunt vormde de wederkerige relatie van bos en water. In de bijdragen van Mohren, Van den Burg en De Visser gaat het om invloeden van water naar kwantiteit en kwaliteit op de groei van bomen. De bijdragen van Dolman en Bleuten

behandelen effecten van het bos op de waterhuishouding respectievelijk de waterkwaliteit.

Bij deze opzet van het programma passen twee opmerkingen als toelichting:

- Het bos wordt uitsluitend behandeld vanuit zijn functie als productiebos; andere aspecten die ook met de waterhuishouding samenhangen zoals natuur en recreatie komen niet aan de orde.
- Water wordt, ten dele met inbegrip van kwaliteitsaspecten, als groeifactor behandeld en wel op standplaatsniveau. Daarnaast komt de waterhuishouding aan de orde, maar ook dan wordt de beschouwing grotendeels beperkt tot het niveau van de standplaats. Eén en ander betekent dat regionale effecten van waterbeheersmaatregelen en van waterwinning op de kwaliteit van de standplaats buiten beschouwing moesten blijven. Alleen bij de behandeling van de effecten van bossen op de immissie van verontreinigende stoffen komen regionale aspecten wel ter sprake.

Literatuur

- [1] Werkgroep Staatsbosbeheer - Unie van Waterschappen [1990]. Het Waterschap en de beheerder van Bos- en natuurterreinen. Staatsbosbeheer, Utrecht/Unie van Waterschappen, Den Haag. 81 pp.
- [2] Beusekom C.F. van, J.M.J. Farjon, F. Foekema, B. Lammers, J.G. de Molenaar en W.P.C. Zeeman. 1990. Handboek Grondwaterbeheer voor Natuur, Bos en Landschap. SDU, Den Haag. 187 pp.